

cu tei khawh rih lo a si ko nain, Khrihfa phung nih hin, kha thil khuaruahhar, khuaruahhar lak i khuaruahhar bik, a sullam hngalh khawnak tawhfung kha a kan pek i cucu zeidah a siti ahcun, hi nunnak pinah hin nunnak taktak cu a um i cu nunnak taktak chung i luhnak ding Lam cu Bawi Jesuh kha a si, ti hi a si. Cu bia cu kan hnulei kum thong hnih ah khan Bawi Jesuh nih a rak chim i cu a rak chimmi cu a kan rohmi rosung cu a si i cu rosung cu hi kum thong hnih chung ah hin tum chuknak zeihmanh um loin a thang chin lengmang. Cu nih cun kannih vialte hi kum thong thum bu chungah cun a kan luhpi i cucaah cun hi kum thongbu pathumnak chungah hin zei bantuk thil hmanh kan ton zong le tih loin, zumhnak le ruahchannak in a chungah kan lut ko.

REV. DR. DAVID VAN BIK A NUNG KO

Pu Ral Tu

Vawlei cung mifim mi hna zong nih riantuan lio le nun lio thangthatnak in tuan lo hnu, thih hnu thangthat cio an duh. Laimi pipu hmanh nih mithipa kha aw hawiem lo van ti lai kha an rak tih bik ve. Laimi pipu nih thih hnu tiang lih chimter lai hi an rak tih bik caah thih lai ai theimi nih cun unau lei, pipu lei he theih cio ding tein rovui bia chim an rak hmang. Rovui caan ngei manh loin a thimi kongah hin keimah a ka chimh, a rak ka daw tukmi a si ti lih bia chim hi Laimi chungah a um ve zungzal.

Cucaah Rev. Dr. David Van Bik a nun lio i kan i ruah, kan i ceih tawnmi bia hi amah zuun ka ngaih dam deuhnak ah ka van phuang ve lai. Keimah thinlung nih a nunning a chimmi bia ka temtehmi le ka hmuu phuanpiakmi zong ka van tial chin fawn.

Kan Lai pi pu bia ah hin tar sin tar zia, no sin no zia, fim sin fim, hrut sin hruh zia nu sinah nu, pa sinah pa anmah le an duhning cio i tlonlen pi nunziathiammi cu lung za kengmi fimthiam an rak ti hna. Lung za keng zong mi thleidan an hmang ve ko nain, lenglang mi thleidan mithmai langhter lo tein nunzia an rak thiam deuh ruangah lung za keng mifim ti an rak conak a si.

Lai pi pu nih holh an hman ning te a um ko. Steven nakin kum a ngakchia deuhmi nih cun Kawi Ven tiah auh phung hrimhrim a si lo. A pa zong kha Kawi Ven pa tiah auh phung hrimhrim a si fawn lo. Amah theihlo kar zongah Kawi Ven pa tiah auh phung hrimhrim a

si lo. A theih lo karah Kawi Ven nakin a ngakchia deuh nih Kawi Ven Pa tiah a auh sual ah cun a theitu nih mininghngal an ti lai. Keimah caah cun Kawi Ven pa cu ka pa khan a si ve ko. Ka u tiah auh cu a tha ko nain, u caah cun a va upa deuh tuk lawlaw ve. A fapa Steven cu ka fapa van ti awk ah cun ka fapa upa bik nakin a upa deuh suaumau. Cu caah Steven cu Kawi Ven tiah ka auh awkah a ri khan tang holh ah a cang kho ko. Cu lawng a si lo, ai naih niam, ai theihngal deuhmi cung lawngah hin Kawi hi hman khawh deuh a si. A zei ti paoh in Kawi hi thlak i auh ngam a si lo. Cucaah Steven pa cu Kawi Ven pa ka tinak a si. Riantuan tinak lei zongin TABC ram kan si ka hin tuanti ding ei ti kan si ve caah "Kawi" ti cu ka hman ngam nak a si. Kawi Ven pa thinlung nih cucu a thleidan dihko lai, a rem deuh lo zong a um caan a um ko lai nain a phunglam tuak lem loin a hmesem le nu nau tiang nih Kawi Ven pa tiah an auh lio ah hin a fahsaknak ka hmu tuk lem lo. Cucaah Steven pa hi tar sin tar, no sinah no, lungza keng patling tiah Lai pi pu nih an timi a si ko rua tiah ka hmu ning a si.

Laimi nih a ka dawt tuk ti bia hi mi sunhsakmi upatnak bia hmual ah kan hmang tawn nain micheu nih cun luan deuh in kan hman tawn. Mi liangan le nung cang khomi hna hmaika ah cun na kan dawt tuk ti chim cu a tha tuk ko, upat pek a si. Sihmanhsehlaw a theih lo kar le a thih hnu hna khin a ka dawt tuk ti va chim a duh deuhmi an um theu. Cucu Laimi nih an rak i ralrin cemmi bia chim a si. Rak i dawtnak ngaingai theihpimi cu um hleng loin a ka dawt ti kha milihchim, bia perh hmang hna bia tlaih ah an rak chiah deuh. Cucaah kei cu Steven pa nih a ka dawt ti hi ka chim ngam hrimhrim lo. Keimah tu nih cun ka dawt taktak.

Yangon a ruak ka zoh lioah mipi hmaika te ah ka dawt Kawi Ven pa tiah ka ai ruangmang. Rev. M. Thawng Kam nih ra ko a ka ti i a ka auh chih i ka zulh. Ka tah sum kha a har tuk i Rev. Sang Awr inn

ah ka kal i ka ihnak khan chungah fakpi in ka va tap. Kawi Ven pa ka dawtnak chan te ruang cu hihi a si. Civuizawh ah khuate ah kan kal ti ngai ve. Khuate lei mi, mizakzum, mikilhkanh, lai nunphung tein a nungmi, Kawi Ven pa chawnh a duh tuk, kuttlaih zong a duh tuk nain a tlai ngam lo mi khuate lei caah hmaiingal ngaingai a si ko mi laksawng thil thenh zong a duh nain a duh sual lai lo ti chim ngam lo te i aummi lai hmanh ah Lai khalhkheng hna pawl mit au le lungthin a thei kho tukmi a si. Amah nak niam deuh le santlai lo deuh hna bia chim a dih hlan lo te thate ngaihpiak a hmangmi pa a si. A dik le dik lo a hmanset le hmanset lo hngalh a duh pengmi a si. Vuava in riantuan a ngamh lomi a si kha TABC kan dirh ka te i EC meeting kan tuah lio hin a lungput cheubang ka rak theih i ka tlaihchan i ka dawt Kawi Ven pa ka tinak a si. Baibal ca a rak leh ruang zongah ka dawt ka ti lo. Leh thiamnak fimthiamnak ngei hmasa a si ruangah a leh ko. Phaisa a rak ka thenh ruangah a si lo. Pathian riantuan a si ca zongah a si lo. Thil sinning hman sette ti ahcun amah nak niam sinah niam tein zumhtlak tein a nun zia ka zoh tikah dawt tlak in ka hmu i ka dawt ka tinak a si.

Keimah lungput ah a lungput ning ka langter duh. 'Bawi Bik Thawng pa na inn zuar hlah law ka rak ti ve, inn zong na sa kho ti lai lo. Na si a fak chin lengmang tung. Kan in bawm kho cio tung lo i a poi tuk. A poi ti pi hin cun chim awk a um ti lo,' a rak ti. Keimah nih cun hitihin ka hei leh. 'Ka sifah tikah bawmh kan hal te lai, ka ti bal tung lo. Atu Hakha ah na inn tia te thamtham cu atu zongah ka sak ko lai hme cu,' tiah capo theu in ka hei leh. A thinlung taktak a si kha a mit au ah ka theih. Laimi patling cheu khat nih cun kan um cio ko hong ka chim te ti tung i mi a bawm taktak lomi kan tam tuk cang. Cucaah Kawi Ven pa lungput hi a uar tukmi lungput a si. Laimi bia a si lo. Kan hawile bia hmanmi a si a ti tawn.

Civui kan kal lio i zan ih caan ah kan i chan caan zong a um. Ka lu cungah tikor dur kai chiah caan zong a um. Hngilh hlan bia kan i ruah caan zong a um. Hmaitawnh te i thut dirbu in bia kan i ruah caan zong a um. Tikor awm bu hna i bia ka rak ruah. Ka kuak khu nih a mah leiah a khut chuahmah bu zongin biā kan i ruah caan zong a um. Atu lio te hi kei zong tikor, cakuak ka tongh ti lonak hi kum li nga a tling. Tikor awm bu in a ka chawnmi le kuak khu cor chuangin a ka zukhnawhmi hna cungah hin ka thin a hung tuk. Ka ngaihthiam kho hna lo. Vawlei cung mihrut thim hna seh law an i tel lai. An pupa hrimhrim mihrut chung an si lai. BA, MA zong a lo lo. A nu hrinnak in mihrut chung deuh hrimhrim an si lai ti kha inn ka phak in ka nu sinah ka zia tawn, a rak ka in khawh ko ti ka van ruah ah hin ka ningzah ka celh lo. Ngaihthiam hmanh ka hal ta ve manh lo.

1983 in 1988 tiang kha Yangon cu sau nawn cam khin phaisa kan kawl kan ti ve tawn. Kawi Ven pa a rat caan ah hin kan i zuldawi pah theo. Kawi Bawipa awrka sum khawh hi cu ziaza nuncan sum khawh tluk a si. Awrka dinei sum khawh lo hi cu zei dang nun zia zong sum khawh a har deuh an ti tiah a van chim. Sikkhiar sumreng te nun khawh cu rumnak hramvorh, nontoih a si an ti. Ram hruaitu hmanh hi sikkhiar tein ram hruaitu cu ram a thanter an ti. Mino te na si ko rih, nang le bang na inn zuar he sumren nun cu i zuam peng ko u, a van ti. Lakphakti man pek hmanh ngamh set lo dingin a van ka temtawn. Kei nih cun facang cil lio cawtum hmur tem lo ding ti hme cu na ka cawnpiak ve ko cu, kan kawl ve lai kan hloh pah ve lai hme teh ti kha ningzah pah tung, tetaw nawn khin ka rak chim ve.

TABC Baibal Conference a tlun lioah, Bawi Bik Thawng pa lukhuh lum in kan hmuu a tam. Lukhuh lum hi i khuh tuk hlah. Na kum a no deuh rih. A si khawh ah cun nidéu lukhuh hmanh khuh lo i zuam.

Damlo deuhnak a si ko a ti. Cu ri cun lukhuh lum cu ka hmang ti lo. Nideu lukhuh tu cu lu hnawmh lai phan, lu tawl lelek, satpiat a pam ti ruangah kai khuh theu. A kik ral cu ka tei khawh cang. A linmi ral bel cu ka tei kho rih lo. Kai khuh loah cun nilin lakah rian ka tuan kho ve lo. Cucu Kawi Ven pa bia in damnak teinak pakhat ka ngei.

Civui Baibal Conference caan paoh ah cun, Bungkhua Vai Mang le Tlangpi Hram Lian cu an tlung ve tawn. Kawi Ven pa cu an dawt cio i, a kut tleih cu an duh cio. Bawi Bik Thawng pa, Vai Mang le Hram Lian te hna nupi thit piak le a dam tuk lo mi va tonhfond tehna mifim nih an duh lo. An ci lam a karh lai an ti, a rak ti. nang zong hi mi tonhfonhtu pawl ah nai tel ve lengmang hi, i ralrin ngai ding a si lai a rak ti ko.

Vai Mang te, Hram Lian te nupi an ngei ti ka rak chim lioah hin a hmai a panh ti lo. Aho ngai nih an khuasak tuntuknak ngaingai ah a bawm te tung hna lai lo, a fonhtonhtu hna cu mifim le upa an si hoi ko lai cu. Laimi kan ruahning cü ahman kho rih lai lo. A din einak khuakhan thiam mifim cheu khat si ko rih lai hme hi, Kawi Bawipa. Cu a chim lio a theitu an um ve ko.

Bawi Bik Thawng pa, Thantlang peng nan thatnak ka ti hnga maw? Nan firnak ka hei ti khi dek a si hnga. Atu lio Party Council upa pawl hi "Saya", "Bawipa", nan i ti hna lo. "Mang Tha Men pa" "Bawi Bik Thawngpa" naihniham tein nan i ko au in ka theih. Kan Laimi hrimhrim hi fale min nak hmanh in min cheu te auh hi an i dawtnak a thlum al deuh in ka ruah a ti. Saya hei ti cu bawi kha bawi a si hei ti te hna hi kan lungput rawknak tu a si in ka theih peng. Zei an hei ti cio hnga dek. I upat tuk lehpek hi a tha ka ti kho tuk lo. Thantlang peng cu tluanglo a rak kan ti le tluangtlam tein nan nung ka ti le upa pawl nan i pehtlahi ning hi ka lung ai

lawm ngaingai a ti.

Cun pakhat a tha ngaimi hei ti ko ning law, zei nan hei ti cio hnga dek. Meeting nan tuah paoh ah kan zoh ziar hna i, nan zo hna nan i langhpah ti awk nan si ko. Faklak faklak in ningzak zong nan i thlaih caan a um ko. A voi nolh meeting ah, nanmah kel te nan si ko. Nan i hua loh, nan thu ti ko. Thanuam ngai in bia nan i ruah than kho ko. Hihi ka dang peng cu hitin i ti hna seh law cu, meeting an au kho ti hnga lo tiin ka ruah ko. Khua le ram, miphun caah cun nan ti caah a si rua lai ka ti. Miphun caah cun kau deuh thuk deuh hmuu nan duh tinak a si lai cuh, a rak ti.

"Bawi Bik Thawng pa, mualpho thangchiatnak tehna hram ai thawnak cu ka dang lamhla in a si lo hme cu, mah chungkhar mah cingla, mah pawngkam, mah khua, mah riantuan hawi in pei ai thok ko cu. Lungthin khah lo bu riantuan cu a hma a sawt lo hme cu, Pamnak, tionak an rak ti hi hme cu a rak hman tuk cu," tiah a hmai sen thluahmah in a rak chim kha mu ti kan van ruah ahcun thleicia ka pa Rev. Hai Mang kha ka mit thlam ah a hong cuang ve tawn.

Hakha certual kauh ruangah a thinhun tein a rak chimmi bia cu Laimi thanchonak cu va si sehlaw cu a si ko e. Kan inn theh zong cu a poi lo e, theh thanuam a si ko hnga. Laimi, Lairam ngai caah pumpuluh chuih cu a that hnemnak zei ngaingai a si lo ding ruangah a poi ko. Kan chim khawnak hmun a si ve tung lo i, cozah bia ti nih a si a rak ti. A thih i Hakha kan van phanh taktak tikah cun hi tin ka ruah. A inn thing an rak thehter kha Pathian hnatlak a rak si ko ruu. A tu inn te hi a tawki te ah a sak i tual hna kaupi ah a cang. Certual kulhnak tung pipi hna kha ruak humhnak mandat tung ah a rak si dih hi mi thongsang tlum ding hmun an rak remhpiak in ka ruah. First line hmanh ah a inn rak si seh law thut dir a rak har tuk hnga. Bawipa nih a ruak vawlei helter dingin a rak ruah i

sunparnak pek a rak duh caah Hakha a inn hme te tual kau pi tuahpiak tu ah khan cozah kha a rak fial hna arak si ti kha ka hmuu phah ve ning a si.

Zumhnak kongah khat tein a dir timi a nau Rev. James Sangawi hi a dam tung lo, kuak le ai sum kho lo. Khual tlawnnak ah kan hnu te ah khan a ihphah a thlau an ti le a poi tuk. A dai thlang cik hoi fawn ti kha a hei ka ruah. Cu bia cu Yangon Duh Ceu pa nih bia a van chim lio ah hin a chim mi cu, American a phak a rak theih hin amah sin ka va phak manh hlan ah, a hei ka ngai tuk rua ve teh, Telephone in atu le atu a van ka auh. Rak ra zokzok hme a ti tikah ka lung zeimaw tiin a um i zeidang ka rian zong tuah loin a sin ah cun ka va kal. Asinah cun a ka ngai taktak ti kha ka hngalh i a sinah ni li ka va cam pi a ti vial ah khan a celh hrim lo. Ka thutnak ah ka tap i tleicia Rev. Hai Mang le tiin kan bia ruahmi kan van theih.

Pathian nih kan Lairam hruiatu upa le mifim hna hneksaknak a van tuah lio hna ah khan, thong chungin Duh Ceu pa muithlam lawng ka mitthlam ah a cuang. "Zei an ti" "Zeitin e" zei tin dah ka chim te lai ti kha, Duh Ceu pa hmurka bawh in thong chungah ai thu ko hme cu. Nan thlacam cionak ruangah damte in ka chuak cang ko le a tha thai lai ka hei ti ko ti kha thanuam hmaipanh ngai capo pah dengdeng in a ka ruahmi tehna ka mitthlam ah an hong cuang lulhmalh Bawipa nih an unau a hma dung bik (nil) chung bia ruah tinak caantha a pek hna lengah Kawi Ven pa thi ruak fimtu Kawi Ven nu a van tlunpi tu ding hrimhrim in Pathian ruah ning a si ko ruu ti kha ka hmuu phuah ve ning a si. Pathian nih nun lio nakin thih hnuah nun tak a sinak le sunparnak a pek deuh kha a fapa Jesuh lawng si loin Steven pa ruak hmanh in a kan cawnpiak a si in ka ruah ko. Keimah hmuu ve, theih ve ning in chim ah cun UNO Sect U Thant ruak Kawlram a tlun le Mizo President Pu Lal Deng

ruak tlung lio video kha Kawi Ven pa ruak tlunnak in an sungsai hrimhrim lo. Cozah upa si ruangah cozah upat pek te kha a si ko ka hei ti. Kawi Ven pa nih hin i sunhsak tuk, upat pek te kha a si ko ka hei ti. Kawi Ven pa nih hin i sunhsak tuk, sunpar pek tuk a duh lo ning kha fak tuk in a chim tawn. Mah nih hmai ceu a hmuh khawh a si lo. Mi lawng nih hmai ceu hmuh awk a si Johan hmai a ceu ti kha a rak chim tam cemni a si.

"Kawi Ven pa, a rum ngai an in ti. Swiss Bank hmanh ah phaisa ai chiah an in ti. Tidim mirum lak hmanh ah ai tel lai an in ti ne hi teh, tiah ka rak ti. A ni a chuak tuk. Nungak nih khin a ni a hmai a sen ngai i ai dawh tuk. "Kawi Bawipa, mirum cu pei atu lioah cun nan uar tuk fam hna cu. Pastor rum ko cu pei nan uar chinchin ne cu. Pastor sifak kan bia cu a ngaih nan zuam ti lo cu teh. Mirum ka si aincuri ka bia tal nan ngaih deuhnak si hram seh. Ka va rum tal lo hmanh ah, nang le kei cu kan thinlung tal cun Tidim mirum nak hmanh zongin hme teh kan va rum ko la," a ti.

Yangon Lai Biakinn chungah Kawi Ven nu nih American sizung ah cun Amahkhan phaisa chiahmi rak ngeih hmasa hna a rak hau. Amahkhan phaisa chiah lo ahcun ruak zong sizung ah chiah khawh a si lo. Kenser sironh lio hmanh ah tlamting lak in ai ronh thlu lo. Ka fale leiba tam tuk ka roh hna lai ti hi a chim peng ti a chim lioah kai tah sek, ka lung a fak tuk. Tidim mirum lak hmanh ah ai tel lai an rak timi hna hi a huaraltu maw an si ne hng. A sahlawh, a cingla, keimah bantuk mah fak hmang maw an si kun hng ka ti. A daw tuk, a uar tukmi amah tang chang deuh pawl nih uar zia thiam lo, hrhu tuk, biaperh hmangmi hna hmrurka chuak hna dah a si ne hng ka ti i, a rum an in ti tiah ka chimh lio i a nihning te kha ka mitthlam ah a cuang tuk i ka ngai tuk e.

Laimi lakah ah American cacawng hmasa a si. Kan ram ah dollar

thlen a san tuk hnu zongah American ah a kal. England, Japan zongah a kal ko tung, thlopnak tlamting hmanh a ngeih ve lo ka ti ah hin ka ngaihchiatpi ngai.

"Bawi Bik Thawng pa, Laimi le Lairam te hi i kalpi khawh tung ve lo ah American ahcun keimah lawng zei hme ka va tuah rua hng. Kal ve hei tum peng lam ah cun ka hawile bawmhak chom tal cun ka rak kal phum zong ve hng. Laimi le Laimi he i nuamh ti lo cu, aho te nuamh in hme kai vai nuamh ve hng ti ka ruah ah hin rak pem ve cu ka rak ruat bal lo. Saduhthah hrimhrim keimah ca cun ka that bal lo. Khua an hngalh a si le ka fale hna an bawmh khawh hna si le cu phundang ah ka hei ruah ko. Lairam i nanmah hna, Duh Kio pu tehna, Ral Hre pa tehna he civui zagh i va kal lengmang kha American umnak in a nuam deuh ah ka hei chiah ko," a ti.

A tlun kal caan ah a dongh tiangin tuanvo lakpiak cu ka phung ah kai chiah ve. Thantlang khua cu RTC in kan um kalmak bik cu a si. RTC hmaikhan cu driver an mitheih nu pawl le bawi deuh ai ti ruam nih tinco a rak si. Driver kan chimh cia nain kan tlai deuh caah a si ve rua, kan hei zuang i Pu Siang Or inn hmai ah kan dirter. Hmai thutnak ah cun nungak an thu. Ka va nawl than hna. Hawi dang zong nih an va chimh ko hna. Kawi Ven pa nan pian kho hng maw, zaangfah tein kan ti. Kawi Venpa cu a kai cang an ti i a kan auh. Vamkap deuh hmanh a si rih lo. A laicer thil lakah hmailei zoh in a thu, ai nuam ngai. Damte i Hakha phanh kha pei a tha bik ko cu a ti. Vam hngoh in a thu mi zong nih cun hi deuh ah hin hong thu tiah pian ve hlei lo, hmai panh tein a kal ko.

Hakha, Thantlang lungput cu reng san le san lo cozah rian tlai si le si lo hi thleidannak ah kan hman. Reng niam san ai dan ning cu mifim ram ahcun an zoh tak ko ti cu kan theih. A hmasa bik lawng in zoh a si. Cu a hmasa bik nih a zoh rihmi cu kum khua upa tar no

kha a zoh ve. Cucaah a hmasa bik thutnak tha a comi cu mahnak kum cang kum tar kha a pianh awktu a si deuh.

"Kawi Bawi pa, kannih Hakha, Thantlang ah a poi ka timi cu cozah riantuan le mirum hna nakin Pathian riantuantu hi dakaw, rumra kan duh, reng le Saya ti hi kan upat deuh hin ka hmuu peng ko cuh, a palh zong ka palh men ko hnga. Pastor zong nih hin a perh hlei chin lengmang ve le rumra ngaingai in zung ka kai hei ti ciammam tein thutdan cabuai tha i ser i, ton ngam set lo ding hin um kan i zuam siling te a si hih. Pastor le Evangelist cu mi thinlung chung hi kan zungkhan cabuai a si awkin kan hei ruah ko. Cucu hi tluk nihin kan ram le kan khua caan lakah hin kanmah le kanmah kan i hleng chin lengmang, kan i dehnak chin lengmang in ka hei ruah ko. A palh zong ka palh men ko lai nain a rak ti hna kha pastorte lawng cawnpiak caan hna ah a hei in chim hna dek maw?

Kawi Ven pa, na lung kan in canh lo ruang i na lung a fah tawn le na rian bawm dingah zumhtlak kan si lo na awlawkchon lio kha na thih hnu lawngah hramh awk kan van in theih. Laimi nunzia dawh thanpi na duh tuk ruangah nangmah tu kan in thangchiat sual tawn. Vanram colo ding tluk kan in ruah tawn. Na ruak tlun ning le vui ning tiang kan ruah ah hin na Bawipa Pathian nih liangan tukin sunpar an pek ko ti kha ka hmuu dih ko. "Greek mifim pa a nih nih a ti" timi bia nakin"Rev. Dr. David Van Bik nih a rak ti" timi bia chim ding na chim ve mi tete kha thangthar Lai mino sinah chim than kan zuam ve lai caah Kawi Ven pa, na pum cu thih hmanh law, na bia cu a thi lo, a nung zungzal lai ti zumhnak he na biathiang phuan hram kan van thok colh ko hih.

ZUN NGAIH DAMH HLA

1. Lengval aan t̄ka hmaipanh siar khi bang,
Rual thi khat he zatlaih ngaih cim hlan
Lai ti tungiang vunrang calngau lak cung cuang,
Chan zeitik kum lenglai a khing kho nun chawng.
2. Cinrung min chang Lai pasal hrinhrian,
Salian lu bang tlun ni Rung ke zel pheihrawn,
Doral run rual tluang khawn tlih thawng dai,
Ri luai tah thawng li bang khuazung hnin run panh in.
3. Cung zing khua thim pasal kan ti vuichip nih,
Kan zoh zun ve ram khuazung thuan ah,
Vuichip Farhual na len minsang kik dai lai ka thin,
Tah zuun cio lo an ti tlak lei sen ci nih.
4. Lungirn nawn thum cungnung thu siangbawi
Vokpi hmaitla lai lungvar na hluan
Rungcin sang thu kian lo kan si an ti Lai bawi nih.
5. Laisen bawinu, Tio thluan va hna le,
Tum kai fing thluan Lai khuazung kip nih,
An hlam tawn lai khua caan rel civui,
Rauthla in neh khirh law tluang bawi aw!

A rak dawtu,

Pu Ral Tu

Rev. Dr. David Van Bik He Biaruahnak

Joel Ling

1987 ah Rev. Chan Thang Jubilee Tlangkhuah ah an rak tuah. Cu lioah cun Rev. Dr. David Van Bik zong hi a rak tlung kho ve. Hihi ka hmuh hmasa bik a rak si. A min hi rak theih lengmang cangmi a si caah hmuh lai kan rak i ngaih ngaingai. Ngakchia ngai kan rak si caah a lang in a cuanh lawng in kan rak cuanh. Zarhpizing ah phung a chim i a phungchim dang cu ka cing ti lo. "Saram bantukin tahchunhmi Laimi kha nihin ahcun minung bantuk kan si cang. Nan hlaremh thattha hna ka hun ngaih tikah ka lung a hmui tuk. Hi lunghmuinhak a chuaftertu cu, kan pale pawl an nung in an rak i pehchanhmi raithawinak ruangah a si," ti a chimmi lawng atu ka hnathlam ah a leng kho.

1997 kum dih lai te ah a si. Van Biak Thang he LBC Mino Deirel casual kan rak tawlreipi lio hna a si. Cu lioah cun Rev. Dr. David Van Bik hi Hlaing Myone, Butazung lam ah khin a fale sinah chikkhat a rak um i kan va leng. Mino kan si caah a sin phanh lai le biakamkau lai kan rak zenh ngai. Innchung ah kan hung lut i a nupi (Pi Dar Kai) he an rak um. Kan ruahcia ning bantuk in a rak si lo. Amah tu nih nih buin a kan chonh hmasa. Kan riantuanmi (Deirel tawlrel kan bawmhmi hna) a hun kan lawmhpi, thazang a hun kan pek. Mah le hawikom chonh bantuk in ngamh tuk le tluangtlam tuk in a hun kan chonh i kan ral a hung tha colh ve. A donghlei ah cun capo hna kan sai salam. Kan rak i nuam ngai. Hi kan va len hi zei herh theng cu a si lem lo. Amah hi kan tihzahmi le kan upatmi a si. Laimi kongkau ah rian a tuan pengtu a si tikah a

hmurka le a khuaruah va theih ve hrimhrim kha kan duh caah zenh nawn bu i kan rak i thawhnak cu a si.

Bia phun kip kan i ruah, kan i ceih. A rak tonmi le hmailei a saduhthah zong tampi a rak kan ruah. Bia kan i ruah dongh lei ah Van Biak Thang he kan lung i a chuakmi cu; kan biaruahmi hi a biakalning von remh deuh u sih law Deirel ah chuah ko hme u sih, ti hi a si. Amah kan chimh i mi nih thei ve hna seh tiin siahernak nan ngeih ahcun chuah ko u ca. Asinain, midang lung nuamhter lotu ding cu telh lo ah a tha, a kan ti.

A kan ti ning bantukin zulh khawh kan i zuam i Kan biahuahnak cu Deirel casual ah kan chuah. A kum voi ah Deirel mekazin ah kan chuah than. Atu ka hun langtermi hi Deirel Mekazin (1998) ningin a si. Hi biaruahnak hi LBC nih chuahmi Deirel casual ah siseh, Muko mekazin ah siseh biaruah phun in chuah hmasa bikni a si.

Deirel : Lairam ah tlangholh (common language) um seh tiah khua rak khannak le rak i zuamnak a um bal maw?

D.VB : 1985 hrawngah Laitlang cozah upa (ချင်ပြည့်နယ်ကောင်စီ) nih tlangholh ngeihnak dingah tuaktannak an rak ngei bal.

Deirel : Tlangholh sernak dingah dawntu bik tiin na ruahmi zeidah a si?

D.VB : Mah le holh cio a tha bik ti i ruahnak kan ngeihmi hi dawntu bik a si ko.

Deirel : Tlangholh sernak dingah zeidah a herh bik tiin na ruah?

D.VB : Thil tha a chim khotu le a chimnak ah ca tampi a ngeimi holh paoh tlangholh a si te ko lai.

Deirel : Laimi thanchonak dingah zeidah a herh bik tiah na ruah?

D.VB : Kan Laimi thanchonak dingah hin a herh bikmi pakhat i ka ruahmi cu kan Laiholh hi a sullam thatter chin deuh le a

tialning zong hi thatter chin deuh ding hi a si. Science lei zongah, Theology lei zongah, Philosophy lei zongah, thil a langhter khotu le a chim khotu siter i zuam ding hi a si. Kan Laiholh a hmangtu hi a tlawm bik ah Hakha, Thantlang le Matupi peng i a ummi minung 139404 kan si. Hi hlei ah hin Sagaing ramthen, Magwe ramthen ah hi holh a hmangmi minung tampi an um rih. Cucaah cun thil ti khawhnak nganpi a ngeimi holh cu kan Laiholh hi a si ko.

Deirel : Atu lio Khrihfa nih kan bau bikmi...?

D.VB : Atu lio Khrihfa nih kan bau bik tiah ka ruahmi cu Khrihfabu riantuantu kan tam chin lengmang i Khrih riantuantu kan tlawm chin lengmang. Kan pawngkam thil lawng hi sonhtarhnak ah kan hman i dinlonak tuah lei ah kan ral a tha ching lengmang. Hihi Laimi Khrihfa nih kan i ralrin awk ngai a si. Baptist pawl hi Baptist kan si chin lengmang a herh cang. Kum hi zat hi midang hnare in kan thaw kan chuah cang i atu cu kanmah hnarte in kan thaw kan chuah ve awk a si cang.

Deirel : Laimi thancho nakding ah dawntu bik tiah na ruahmi...?

D. VB : Laimi thanchonak a kan dawntu bik tiah ka ruah tawnmi cu lungrual lo (disunity) hi a si. Hihi Bawi Jesuh Khrih thawngtha tal nih hin a kan teipiak kho te hnga dek maw?

Deirel : Lai Baibal ca hi Mirangholh in Laiholh ah aho nih dah a leh hmasa bik, zeitik kum ah?

D. VB : Siangbawinu (Laura Carson) nih 1920 kum ah a rak leh hmasa bik. Cu cauk hna cu; Thawngtha cauk pali le Lamkaltu an rak si.

Deirel: Siangbawinu Carson hnuah cun teh aho nih dah a leh than?

D. VB : 1940 kum ah Dr. Strait nih Biakamthar dihlak khi a leh than.

Deirel : Nangmah nih teh zeitik kum ah dah leh hram na rak thawk i zeitik caan ah dah na rak dih?

D. VB : Rev. Johnson he leh hram kan rak thawk hi 1956 kum ah a si. Cu ahcun Genesis hmanh kan rak dih loh. Cun 1956 kum in kan peh than i Genesis le Exodus kan lim. Genesis le Exodus cu 1960 kum ah British and Foreign Bible Society nih an rak chuah. Cun Falam Biabal sianginn ah Principal ka rak tuan lio (1959-1963) ah Rev. Johnson he caan cheu in Baibal cu kan rak let pah lengmang. 1963 kum in Hakha ah caan tling in kan let. Rev. Johnson he 1966 kum tiang kan tuan ti. Cu hnu 1976 kum tiang hrawng cu keimah lawng ti awk ngacha in ka tuan. Cun 1978 ah atu kan hmanmi Baibal ningin a chuak kho. Voi thum tiangah uk 25,000 nam a si cang.

Deirel: Baibal ca na rak leh lioah hin zeidah a har bik tiin na ruah?

D. VB: Baibal ca leh ah hin harnak kan tonmi cu calettu dang zong nih an ton ciomi si dawh a si. Cucu holh hi zei holh paoh in zei holh paoh ah leh a si tikah biafang hi aa khat bak in leh khawh an si lo. Tahchunhnakah, "Ka hna a tla," timi hna hi Mirangholh ah leh ahcun, "My ear has fallen," ti a si hnga. Cun, Kawlholh ah leh tikah - ၄၃ နားခြုံအောက် ၁၂၁၁-တယ် - ti a si hnga i a sullam zeihmanh an ngei veve hnga lo. Cucaah Baibal hi a biafang in leh ahcun a sullam a chuak kho hnga lo i a sullam in leh lawngah a sullam a chuak kho. Cucaah cun, "Bawipa cu ka tukhal a si," timi hna khi, "Bawipa cu kan sinum a si," ti sullam a chuah caah, "Bawipa cu tukhal bantukin a ka vengtu a si," ti tu in leh a hau. Cun Baibal ca hi Judahmi nunphung in a chuakmi a si caah amah caan lio i holh le nunphung hi telhchih awk lo a rak tha lo. Cucaah cun "bialolak a si" ti an rak chim tikah "thlitu lak voi hvoi," kan ti. Hihi Khrihfa tampi nih a tha lo tiah an ruah. Cu caah cun kan nunphung le kan bia in hmaan ko hmanh seh law mi nih kan rel tik i lunglawmh lonak a chuahertu a si nakcha cun ahmaan deuh zong hmaan deuh lo zongah

dawtnak le lawmhnak a chuahertu a si kha a tha deuh ti kan ruah caah kan remhmi ah cun "thlitolak bia chim" tiin kan remh than.

Deirel : Baibalca an leh tikah Laiholh i kan ngeih lomi thil min pawl hi zeitindah nan leh?

D. VB : Laiholh ah kan ngeih lomi thil min hna, arfi min, lungvar min le a dangdang hna zong Baibal ca ningin kan tial chin ko. Tahchunhnak ah, arfi min 'Lapis le Zuli' hna cu 'Lapis le Zuli' tiin kan tial ve ko. Cun a dang pakhat rih cu kan Laiholh ah hin Mirang holh i *indirect speech* timi khi a um lo. Tahchunhnak ah, *He said, "I would go to Falam,"* ti cu "Falam ah a ka lai" tiin leh ahcun a sullam ahmaan lomi tu a chuak. Cu caah "Falam ah ka kal lai," a ti, ti tu in leh a hau. *Indirect speech* hi Baibal lehnak ah tampi a rak um caah harnak nganpi kan tonmi pakhat a si ve.

Deirel: Zeicaahdah atu kan hman liomi Baibal hi tharchuah (revise) nan timh?

D. VB : Baibal lettu nih hin an chim tawnmi cu holh hi kum 25 chung ah cun tampi aa thleng caah Baibal hi kum 20 hrawng ah cun tharchuah lengmang ding a si, an ti. Kan Baibal hi kum 20 a tling ve caah a kum lei zongin tharchuah a cu ko cang. Cun kan rak chuah hmasa bik ah hin *proof reading* hi `hate in kan rak tuah khawh lo caah cu zong cu tuah a herh tiah kan ruah fawn.

Deirel : Baibal tharchuah (revise) tuah nan timh lioah hin mi ruahnak nan rak hal hna maw?

D. VB : Kan hal ko hna. Ca in siseh, ka in siseh nan ruahnak kan chim, kan kua u kan ti ko hna. Asinain ahohmanh nih cu ti ngai in an kan chim, an kan kua lo.

Deirel : Lai Baibal tharchuahnak (Revision) nan tuahmi he pehtlai in zei saduhthahnak dah nan ngeih?

D. VB : Kum 1999 Marh thla i Hakha khua ah Laimi Khrihfa kan sinak kum zakhat tlinnak puai kan tuah dingmi tanh in chuah kho u sih, tiah saduhthahnak kan ngei. Hi Laimi Khrihfa kum zakhat kan tlinnak philhlonak ding caah hin hi Baibal cauk cungah "Laimi Khrihfa kum zakhat tlinnak (1899-1999)" tiin i tial seh ti zong kan saduhthahmi a si rih. Cun kan Laimi tuanbia ah a tang dingin hi Baibal uk thong hra kan nam dingmi hi kum zakhat tlin puai, ni khatkhat chungah hin, ni khatte ah i zuar dih kho seh, tiah saduhthahnak kan ngei.

Hi zawn ah hin United Bible Society (UBS) le Rev. Dr. Stephen Hre Kio nih fak piin an kan bawmh caah an cungah lunglawmhnak tampi kan ngei.

DAVID VAN BIK RUAK LIOAH ROCA TIALMI HNA

David Van Bik ruak Rangoon a hung phanh hi August 31, 2000 zanlei suimilam 7:00 hrawng ah a si. Suimilam 8:00 ah pumhnak kan tuah i zan suimilam 11:00 in a ruak cu Mandalay lei ah kan kal pi. A thaizing zanlei suimilam 5:30 ah Mandalay kan phan. Mandalay Zomi Baptist Church ah pumhnak a um than i an Pastor Rev. Dam Za Nang nih phung a chim. A chim khawh ah a ruak kuang cu kan hon i Mandalay a ummi Laimi nih a ruak cu an humh ve. Cu ruak humh lio ah cun Tiddim lei in Bawi pakhat a rai Tiddim holh in David Van Bik ruak cu awhrang ngai in a hong hro. Biahrang ngai in a chim khi kan theih tikah a sullam kan thei kho tung lo i Tiddim ka hawile kha a sullam ka hal hna. Hi Tiddim lei Bawipa nih a chimmi sullam an ka chimhmi cu hiti hin a si. "Van Bik, Laimi nih hi tluk in kan in dawt i kan in upat nain zeicaahdah kan ram i zawfak loin mi ram ah cun na va zawt; kan ram ah zaw law, kan lung diriam in a thlopbul zong kan in thlopbul khawh hnga; A zohkhenh zong kan in zohkhenh khawh hnga; kan diriam in bia lungduh zong kan in ruah khawh hnga; mi ramdang i na va zawt tikah kan in thlopbul manh lo i kan in ngaihnak di a riam kho lo; Kan bialung duh zong kan in ruahmah lo; Atu Hakha khua ah an in kalpi hawi lai; Van Bik, na kan daw taktak rua lo; Kan zawn na kan ruat ve lo," a ti i David Van Bik cu a hro.

Cu zan cu suimilam 7:30 in kan i thawh than i a thaizan 6:00 hrawngah Tinam khua ah kan riak than. Ruahpi a sur ngai i, pumhnak kan tuah khawh in ih kan i tim dih. David Van Bik ruak cu mawtawka chung ah kan chiah. Tinam khuami an sia a rem lo i, a ruak cu zankhuadei an to pi. Zinglei arkhuang ah Rev. Ceu Ham

a pa a hong tho i, Rev. David Van Bik ruak cu Mandalay i Tidim lei Bawi nih a hro bantuk te cun a hong hro ve. Ka lung ah a chuakmi cu kan Lai pasal tha hna hi an ngaih a chiat tik ah mitthli rual he an rak tap lo hi ta. An ngaihchiatnak hi bia in an langhter ve ko nain, pasal tha nih ral an hro bantukin pei an rak langhter hi ti kha ka lung ah a hung chuak.

Hakha cu a thaizing September 02, 2002 ah kan phan. David Van Bik a thih hi August 19 ah a si i, a ruak cu ni 14 chung chiah a si cang caah a rawk sual lai ti phan in, a kuang kan chinh lengmang. A ruak hi tikhal tlang tete in an tuam i a tikhal cu a ti sual lai ti phan ah a kuang kan chinh pengnak zong cu a si. Asinain, nu pawl nih a kuang chinh cu an duh hrimhrim lo; Thlan chung ah cun a ruak cu a rawk te ko lai cu ta; atu lio i duh tawk te i kan zunmuai ve lo ah cun kan ngaihchiat a dam kho lo; ruak kuang cu awng u law kan zunmuai ta ko lai an ti i a ruak kuang cu an kan awn ter than. Ngaihchiatnak hi, ka khatkhat i a langh lo a chuah lo ah cun a tuar a har ngai hi ta ti hi ka lung a piang. Nu pawl an ngaihchiatnak an langhternak cu hrrocet si lo in, zunmuai tu kha a si ve.

David Van Bik ruak lio ah hin, phungchimnak in siseh thlacannak in siseh, hlasaknak in siseh, tah hla a hlawimi le ngaihchiatnak a langhtermi mi tampi an um. Hi hna an bia le an zai cu kan theih cang hna. Hi lio caan i, a ngaih a chiatuk ve na in mitthli i thlak lo in tah hla a hlawi vermi an um i cu hna caah cun ro ca tialnak cauk hmete rak tuah a si. Cu cauk hmete i an ngaihchiatnak an langhter ciomi ro ca pawl kha a thar in kan van chuah than. A cauk te zong hi dawhte in kan tuah i, kut tial tlaulo ding tein an min that he kan chiah ko. An tahlha lawhmi cu a bia thleng lo tein an tialning te in a tanglei ah hin kan van tial than hna.

4/9/2000

7:00 AM

Hlan lio Pu pa Jakop tuanbia kan rel tawnmi cu atu kan mit hmuu
le kan sinah theih lo ramdang in na kan hmuhter cang mu.

Ram Nawl
Tinam

Being School mate and close friend,

I am glad to have chance to attend funeral service of Rev. D.
Van Bik at Hakha, as representative of FBA, Falam.

Although it is sad to note of his demise, I am proud to see his
corpse brought from American and given great honour just then
same as Jacob and his son Joseph I Cairo to Israel.

As for me when my golden Jubilee was held at my village Laizo
Than Hniar Dr. Van Bik has kindly wrote comment on me as
recorded Jubilee sonviner Book. It can be obtained if needed.
He will be remembered till the day I will be no more on this earth
perhap till I meet him in heaven.

U Ceu Nawn
Vice President I
FBA

Na ruak ka hmuu ah ka caah na nung chin lengmang.

Hmung
CBA

Laimi kan pa Dr. Van Bik an kan kal takmi cu kan lung a
tha lo i kan ngaih a chia ngaingai ko.

Rev. Van Kung
MEC

Laimi vialte kan upat kan hmaizah kan dawtnak le ka dawt
ka va Capt. Hei Er i hawikomh tha bik Rev. Dr. David Van Bik ruak
Hakha khua i a phak khawh i mi vialte nih a pum te kan hmuu
khawh cio caah Pathian ka thangthat i, a tangmi rualchan cingla
le Khrihfa nih amah lungput bantuk kan Lairam dawtnak le Laimi
si upatnak le Laimi pakhat le pakhat kan i dawtnak hi karh hram
seh!!!

R. Sui Thluai Ling
Mrs. U Hei Er

4.9.2000

Kan auh tawnnak in Van Biak pu, "Pathian saltha Van Biak
pu na tuanbia hi tial law hmai leiah cun kan fale nih Paul bantukin
na tuahning an van cawn te lai," kan ti i, "ka zeidah ka tial lai," na
ti i, na duh lo. Na kan kal tak cun na kongceih kan dai lo.

Johan 19:30

Jesuh nih aa lim cang a timi cu Kalvary in vawlei a tlanhnak
kha a si. Nang zong na rian na lim i thlanmual na kan liamtak cang.

Na zun kan ngai ko.

Sui Din pa

Rev. David Van Bik, D.D

I am thankful to the Lord that He has blessed you to be
one of the Church Fathers for the Laimi Chins and the Churches
in Myanmar.

To God be the Glory!

Lal Pek Lian

Asst. Pastor

IBC, Hakha, Chin State

Philh khawh lomi kan pa Rev. Dr David Van Bik,

Laimi nih kan in bochan i pa can ah kum tampi na kan dirpiak
cang caah na cungah lawmhnnak chim cawk lo kan ngei. Abraham
nih a fapa Isak cungah a lungthin dihlak a chiahnak kha Pathian
nih a hngalh i, hneksak a del bantukin, Pathian nih Lai miphun nih
ka bochan chin deuh hna seh a ti cang caah dinhnak an pek cang.
Na riantuannak hi kan miphun sinah zungzal nung hram seh.

U Hrang Zel

5th Sept. 2000

Farrawn

To

Kawi Ven Pa,

Na no lioin na donghnak tiang ka ruah tikah hin, Mt 5:6
bia, Pathian duhnak tuah kha duhnak ngan bik ah a hmangmi cu,
Pathian nih nan duhnak a tlinter lai timi bia kha, a tuahtu na si ti
hi kan hmuh.

Tlangpi khua ah CE na kan thokpi i, Thantlang peng ah a
karh cang. Na thlaici tuhmi Baibal thiang voi 2 tiang na leh, mino
mi fimthiamnak caah Dictionary na tuahpiak hna na khua le Laimi
caah lam kaipi na siam caah, na sinah lawmhnnak bia tawite ka
van tial ve.

Van Nun Cung pu,
Tlangpi

3.9.2000

Japan ram in na tlun ka i na rak chimmi bia, 'Japan ka
riahnak cu zan khat riah man ah 280/- man a si nain kai hngilh
ningtu cu Sopum khua Cung Er pa inn i saphaw ro cung i kai hngilh
ning he ai tluk ko," na timi bia kha philh khawh loin ka lungthin ah
a cam.

Lal Thang Lian

Rev. David Van Bik,

Na tuanmi rian rolung rian. Vawlei mi ropui hna thlanmual
an liam ning na hluan,

A rian na tuanmi na Pathian nih vawlei ah thangthatnak
an coter i vancung ah a tangpum ah an pom lai timi hi zumhnak mit
in ka cawnh i kan Pathian cu thangthat si ko seh.

M. Dar Zing

Thantlang

Sept 3, 2000

Rev. Dr. David Van Bik

Nangmah cu Laimi kan caah kan Pathian can-ai ah le kan
siangbawi na sinak cungah Pathian min in upatnak kan pek.

C. Siang Bik

Thantlang

TABC

Kan pa Rev. Dr. Van Bik,

Baptist Khrihfabu kan zumhnak sangphawlawng ai
hrennak thir cangai bantukin a tlaitu, na liam cang cun nangmah
bangin kan i hrennak a um ti lai lo hi ta!

Rev. A. Zakhar le
Johnson Baptist Church
Khampat 4 (CBA)

Dear Rev. David Van Bik,

The more we honor, the more tears of sorrow flow.

R. Steven Than Iang

Sept. 3, 2000

3.45 pm

Dearest Rev. Dr. David Van Bik and Relatives,

To honor; to keep and to follow the foot steps of our
fore-parents and Rev. Dr. David Van Bik is to remember and keep
what they had said to us.

Rev. Don Hre Dun

E & M Secretary

FBA-Falam

Sept.3, 2000 Hakha

3:45 p.m.

Dearest Rev. Dr. Van Bik,

1. 1986 kum i kan inn te ah zan 14 na riah i, kan inn chungkhar
he hawikomhnak kan ngei kha kan in philh kho lai lo.
2. Kawi Ven nu le Vumpi nu hi tluk in an i dawt le an i tlaihchan
hi zei ruangah dah a si hnga? Bawi Khrihf riantuantu
innchungkhar kan si caah a si rua lai.
3. Vumpi nu nih Steven nu America i amah lawngin ahung kir
lai ding hi a ruat khawh lo cemmi a si.

4. Kan biakinn a kan hunpiaktu na si i kan Khrihfabu zong
nih kan in philh kho lai lo.

3.9.2000

Na rian tuan hawi le na tlaihchanmi,

Rev. Thang Hlun
(Vumpi pa le nu)
Kyar-inn, CBA

September 3, 2000
Sunday

Laimi vialte kan pa,
Hi cauk chungin kan upatnak le kan miphun nih upatnak
na sinah ka langhter.

Tleicia kan pa Pastor Huat Kham nih, "Van Bik cungah ka
khuaruah a har bikmi cu, a sianginn kainak, a riantuannak le a
khuakhannak cungah dawnkhantu tampi a ngei i, Laimi nih
bawmhnak kan pek lomi mipa pakhat a si. Asinain Doctor Degree
tiang a kan lakpiakmi hi mi nih an nautat, an khenkham le an
dohnak vialte zei poi lo tein a in khawnak hi a si," tiah a tuanbia
chungah a tial.

Nangmah he Laica, Literature rian kan tuantinak cungah
philh khawh lo thluak roling tampi na ka pek i na ka pemh.

Na pum cu kan sin in aa then cang nain Laimi na kan
dawtnak, nunnak Baibal cathiang na kan lehpiakmi le Laimi Khrihf
kumza puai tiangah na kan tialpiakmi cauk 27 kan kau fatin na
muithlam cu a cuang zungzal ko lai.

Laimi pasal tha, Laimi nih aan lawmh, Laimi caah na rian na
lim. Laimi nih ro ah aan chiah.

Stephen Ni Kio
Editor, Bingbir casual

Sept. 4, 2000

Kan pa Rev. Dr. David Van Bik,

Simple living High thinking (Tluangtlam tein nun sangpi in
khuaruah) hi Laimi nih kan herh bikmi a si tiah thawngtha na
chimmi cu nangmah nih na nunnak in na langhter i na fale Laimi
Khrihf zong nih na keneh kan in zulh ve ko lai.

Lal Uk
Thantlang

Ka pa David Van Bik,

1986 April thla 4 lio i, kan khua Loklung Biakinn than on puai i, na rak rat lio i, Biakinn on puai na kan tuahpiakmi le na kan tlawn lio caan kha cu ka nun chung ka philh kho lai lo. Mitthlam ah na cuang zungzal ko.

Rem Iang
Loklung

Ka pu,

I then sian lo buin kan i then riangmang cang hna. Zumtu hna caah cun vancung khua remh ciami inn ah na kal takmi na tu le na fale rual nih kan in ton than lai timi lawng hi hi vawlei ah cun ruahchannak kan ngeihmi a si.

An siang lotu na tu,
Racheel

Steven pa,

Na chan chung a rian na tuanmi Pathian nih na donghnak (vawlei nun) ni ah, vawlei hel chuak in sunparnak suiluchin he, American in, Rangoon - Mandalay in Hakha tiang a sia a herhmi vialte zong tlamting tlunnak caan a pek hna, na pa Pathian i an cawimawining hi ruah tikah kan Laimi semnak in atu tiang a chuak cangmi, hmailei chan zongah hi tluk thil hi a um kho hnga ti hi ruah awk a tha lo.

Na nun lioah a chia lei a tha lei mi nih zei paoh an chim hmanh ah na Pathian hmai ah zei hmanh thuh khawh a si loh. Mi nih a tuhmi cu a zun ko lai, tiah kan hmuu bangin, na zunmi sunparnak hi, nika le thlapa bang vawlei mi le kan Laimi dihlak nih an hmuu

tikah, vawlei cung hmanh i hi tluk i an cawisan, sunparnak sui luchin an chinh, vancung khua i na co ding cawimawinak khi an hei zoh chih khawh.

Cucaah na kaltakmi, Laimi, sahlawh hrihruai, Khrihfa dihlak nih, Bawipa leiah kar an hlan khawh i na ruak zong nih Pathian bia ro riak in a chim peng ko, thih hi hlawhnak a sinak bia tak na langh fianter chinchin, kan ngaihchiatnak hi lawmhnak ah na canter, Bawipa nih sunparnak co ko seh.

Thang Hrim
Thantlang

Upatmi ka pa,

Mi vialte nih kan pa Rev. Dr. David Van Bik cu Laimi caah a lungthlitum a saduhthah le a rian vialte a lim dih cang an ti.

1993 kum ZBC consultation ah Laimi Khrihfa hna i kan zung ngan bik a simi ZBC zung cu Laitlang khualipi bik Hakha khua ah a um awk a si tiah na phuanmi kha a tlam a tlin rih tung lo.

by - Rev. Tluang Ceu

Rev. Dr. David Van Bik,

Lai miphun a daw i Laimi caah a nunnak a pe i upatawk a tlakmi kan pa Dr. David Van Bik na biachal lakmi Rom.12:1 a nung in pekchanhmi raithawinak na kan chimhmi le kum 4 chung fimmak na kan cawnpiakmi cu kan caah nunnak a si. Na pum in kan kal tak hmanh law kan sinah na rauthla in thluachuahnak kan pe peng ko.

Tial Uk
Ruakhua

4.9.2000

Ka pa,

Dinnak le zumhnak kong a si lai ding kong pumpak in na rak ka chimhmi vialte a tling ko. Ka profet taktak na si.

Betty Men Hliang
(Lian Lian nu)

Kan pa bik Rev. Dr. David Van Bik, nih kan innthar ca i thlacam kan sawm lioah Mary le Martha kong a kan cawnpiak, a kan cawnpiakmi bia hi a zungzal ka thin lung ah a cam.

Tin Thang
Jerusalem sang

4.9.2000

Upat tlak ka pa,

Rev. Dr. David Van Bik, ka pa Rev. Khe Hang, Rev. Sa Lang, Rev. Sa Ting, Rev. Ku Ling, Rev. Khoh Thawng te ih an Saya na si hlei ah keimah ka saya zong na si. Kannih Zotung ram caah fimnak a kan petu kan pa na sinak upat pek in Zotung miphun aiawh in na kut kan in tlaih.

Na fa

(Twa Mann) Rev.
General Secretary (Former)
Zotung Baptist Association

Kan dawt i kan upatmi kan pa,

Pathian sunpar lianhgannak langhter awkah na nun chung vialte pumpek in rian na tuannak le a hmual ka hmuh tikah kei hna cu hi cauk chungah min tial ngam ding ka si lo.

Sihmanhsehlaw na tuannak cungah Pathian i an cohlannak ka hmuh tikah a rak rih laimi caan zongah thla na rak camnak vialte tling kho dingin thla kan campiak ve tiah lehhmah ka thut ve.

Thawng Ling
LBC, Kalaymyo

Rev. Dr. David Van Bik,

Na thih hlanah kan ruah tawnmi cu, Stephen pa nih hin mitchinh kan ton tak sual seh law zeitindah kan van um hnga ti hi a si tawn.

Atu cu na kan kal tak taktak ruangmang cang i, Na nun chung cu na Pathian le na miphun caah na nung taktak, na hman taktak ko.

Na duh ning le na keneh kan van zulh khawhnak ding caah hin na miphun dihlak nih, kan pumpak in thok i kan innchung in, sang le zawl in, zumhnak felnak le, zumh awktlakmi sinak, dawtnak hi kan van thok lai i kan van pehzulh ve ko lai. Na sia herh ti hlah.

Rev. Ni To
Sihmuh

Rev. Dr. David Van Bik,

Na cialalmi lakah mupi nih a bu kha a hnhinh bang kan Laimi sining he aa pehlai in Pathian nih a caan a za cang tiah a kan hnhinhmi kan si ko rua. Mupi nih a fale cu an thla zong a corh cang i, zuan thiam hna seh law anmah tein nung kho cang hna seh law tiah a bu kha a hnhinh i, thli lak le kik lakah a fale kha zuan a cawnter hna, tinak kong na tialmi nih khan ka lung a ka sukhai cem.

From,

Moses Thla Cung
Hakha

Laimi phun caah Rev. Dr. David Van Bik na kan thumhthlak caah Pathian na min kan thangthat.

Hrang Awi
CCC

4.9.2000

- * ZBC ih kan pa,
- * Laimi phun hmuahhmuah ih kan pa
- * Zumhnak lam ih kan pa
- * Fimnak lam ih kan pa
- * Thatnak lam ih kan pa
- * Hhuai dornak lam ih kan pa
- * Baptist kawhhran pi ih kan pa
- * Dingnak lam ih kan pa
- * Tuarnak lam ih kan pa

Rev. Dr. David Van Bik a inn sungkhar FBA - Nubu pi a rak dirhtu Mrs. Dr. David Van Bik, nan riahsiat lungkuainak par ah, kan miphun pi ih nu le zate (ZBC Nubu) in kan lo tuarpi ih kan lo riahsiatpi a si.

Nan chungkhar zapi te tlun ah Pathian in a cem thei lomi thlawsuahnak lo pe hram seh.

Bawi Nei Thluai
ZBC Nubu Secretry, Falam

Mirum an thih tikah an chiah tami cu inn le lo, sui le ngun, chaw le va an si.

Jesuh nih a thawhthan tikah thlan chungah a chiah tami cu ruak zualnak puan ah i khamhnak, nunnak le thawhthannak a kan chiah ta.

Kan pa, nang nih na miphun caah na chiah takmi na zumhning, na bia, na firnak le na ruahnak vialte hi sui le ngun, inn le lo, chaw le va nakin a sunglawi deuhmi a si. Kan in philh kho bal lai lo.

Rev. Lian Hre
Lungzarh, TABC

To

Rev. Dr. David Van Bik,
Ka pa na nun lio nakin na thih hnuah na rum deuh. Thlan pinlei ah na rum deuh chinchin, na kan roh takmi na rosung hna hi na fale nih nun chung ka run i za cikcek lai tiah ca kan kuat.

Na fapa
Hniarlawn

Rev. Dr. David Van Bik,

4.9.2000

Lai miphun na dawtnak cu, na chimrelmi nakin ramdang lamhlapi na thihnak nih hin kan Lairam na dawtnak cu a langhter chin. Jakob in a fapale hna sinh Izip ram chung i ruak vui lo dingin bia a kamter hna bangin, America ram in Laitlang ah na ruak na vuinak nih hin kan Lairam nih thluachuahnak hmu ko u sih.

Chan Rawl
Yahzahkah Pidawta
Hakha

Thlarau leiah kan pa bik Rev. Dr. David Van Bik,

Laimi kan caah Pathian nih a nung in raithawinak a kan pekmi na si kha fiang tein ka ngalh. Kan caan le kan nikhua hmanh hi Pathian nih a sunparnak a langtermi kha a si ko. Pathian fa na si kha le thlarau tlau na tlaihmi te hna hi kan ruah tikah thimmi kha na si ko. Cucaah Pyidawta sang kan zapi nih zei tik hmanh ah kan in philh kho lo timi kha langhter ka duh.

U Suan Mang
Ohkathah, Pyidawta
Hakha

To

Rev. Dr. David Van Bik,

Laimi caah a nunnak dihlak a pe siangtu kan pa, na pum cu thi hmanhsehlaw Laimi na dawtnak cu a nung peng ko lai.

Duh Sang

Rev. Dr. David Van Bik,

Nangmah cu Pathian nih kan Lai miphun caah riantuan ding le pa si awkah ro caah a kan pekmi na si i, atu cu na kan liam tak cang i, sihmanhsehlaw nangmah ai awh in kan Laimi le na miphun caah aho dah na kan chiahpiak ve lai.

Zo Kung
Lungcuapi

4.9.2000

Dinnak a tanhtu pa,

Laimi lawng si loin Lairam hrimhrim a dawtu pa - upat awktlak bikmi.

Dr. Hmuu Thang

4.9.2000

Pum sa cun sian hrimhrim na si lo nain Pathian khuakhan cu al awk a that lo cu ta.

Tum Hnin
Khuathar

4.9.2000

Miphun le ram dawt hi a phun a tam ko. Cu lakah ca lei riantuannak hi biapi bik a si.

Cucu kan pa nih hin a tuan bik caah Laimi kan pa a sinak a si.

B. Za Mang
Keish sang, Hakha

5.9.2000

Kan pa Rev. Dr. David Van Bik,

Na zumhnak na phuanmi le na cawnpiakmi ruang ah mi huatmi na rak lo. A phunphun in soisel zong na rak tong. Sihmanhsehlaw huat taktakmi le soisel taktakmi na rak si lo. Na ruakni ah cun na nun pimi na zumhnak kha upat in a um cang.

Na nun pimi dinnak, zumhawktlakmi sinak kha thinlung ne cun upat dih a rak si ko. A dingmi le a hmanmi nih a donghnak ah cun teinak an co ko.

M.Thawng Kam
TABC

5.9.2000

To

Rev. Dr. David Van Bik,

Ka nunnak ideal ah ka ruahmi na si. Na thih tiang dinnak, felnak le miphun zawnruahnak he rian na tuanmi ah kaan upat. Kan Lai nunphung i a kengruang a simi Baibal, English - Chin Dictionary, Chin - English Dictionary le cauk dangdang na chuhmi ah kan uar bik. Nangmah chan chungah a nung balmi ka si vemi hi kai uar tuk hringhran. Na nunnak thlua aan chuahu Pathan ka thangthat.

Na dawtmi,

Roland Siangnawl

Rev. Dr. David Van Bik,

Na nun liu na bia chimmi vialte hna lakah ka siaherh khunmi le ka lungriakmi pathum hi ka van langhter,

1. Ingtu sal dirhmun
2. USA presidents S Truman hi vawleicung ah a hma sabik Atambom thla tu pa a si i atu tiangah midang an um rih lo. A thih lai ah bia an hal i, Ka zanmang hmanh a chia bal lo," a ti an ti tiah na rak chim.
3. England ram Priminister W. Chachil a ruak an vuinak cu mi hngalh lonak te ah a si ko nain mi nih an zoh duh bikmi a si na rak timi bia hna hi,

Ingtu sal nangmah nih na nunnak le na sining dihlak in na langhter mi hi kan hmuh i na kaltakmi na miphun nih nunpi ve dingah kan rian a si.

Thang Rem

Sept. 5, 2000

Kan pa,

USA na kal lai i kan inn ah a hmasa le a donghnak thlachuah na kan halpiak, thlachuah na kan pek ta caah kan i lawm. A hlei in nan inn luh ah kan um manh ti lai lo caah tiin Bawi Jesuh hmanthlak laksawng nan kan pek tami te hi cu kan inn chungkhar caah cun Thlarau lei le taksa caah kan rosung bik a si ko.

Na dawt Chan Hrem.

Now, I lay me down to sleep,
I pray the Lord my soul to keep;
If I should die before I wake,
I pray the Lord my soul to take.

Rest in peace ka pa!
so long,
David & Alice

Sept. 5, 2000

Dear Pu Bik D.D.

Thantlang peng na tlawn lio i Hriangkhan Khrihfabu nih hang an in soh i ni hlei kan lak, kan tlun pah i lam i bia na kan ruahmi kha kan nun ah hin a cam peng ko.

"Baibal ca lehmi remh a duh a duh lo an ka timi cu, ka duh bal lai lo tiah ka timi bia hi ka theih balmi le ka chim bal lomi an ka neh, Thil dikmi cu a hnuah a fiang te ko lai, kan hngah rih ko lai, RSV cu Baptist nih an pawm duh lo, keimah neh cu keimah theu nih ka tuah te ko lai "Bia hman cu a tlau kho lo," na rak timi kha

ka philh lo.

Thongtlak zong a si lomi i an ka tlaih tikah hin ka khua ruahnak a tlau ko rua.

Saya Pawluh te hna thong chung an thut bu i ca tampi antial khawhmihi ka thangthat ngaingai,

Kei cu ka tial kho bal hnga tiah ka zum lo. Na rak ka timi kha ka philh kho lo.

Suttung bang kan hngauhchan vanrang kil chunmang zaran ian lo. Na thawng li bang aa hnин Lairam khuazung tluang kip in.

Ian lo val phai hna khupthi rual hawi mi nih, Sanghlei ni bang na liam ni ah cun dairial ti bang fim riangmang Lai khuazung ah.

(Minlo)

Rev. Dr. David Van Bik,

"Ka nunnak ah hin na umnak kha va ceuter," timi nih hin a ka hruai ko rua tiah na chimmi bia le na nunnak ah Laimi ceunak dingah na tuanmi hi kan philh kho bal lai lo. A ceu ciami ti na kalnak lamzul in kan philh bal lai lo.

Bil Hmung
CCC

4.9.2000

U Bik,

Na thih hnuah na min hi Van Bik nih a zo ti lo. Van Tha Bik tiah kan ti, zeicahah tiah Laimi phun ah ramdang tanghra a awng hmasa bik, Ramdang ah Baibal sianginn a kai hmasa bik, M.A degree a hmu hmasa bik, Baibal a let hmasa bik, Lai Dictionary a tial hmasa bik na si. Abikin Laimi le Lai ram a daw biktu na si bantukin na nun lioah vawlei na cul i na thih bu zongin vawlei na cul. U.S.A America in Kawlram ah Laimi a hmasa bik thih hnu a hong kirmi na si. Mi vialte nih an in thangthat dih i Van Tha Bik na si. Cenhrang kan phun a kan cawithlirtu zong na si.

Ngun Hram

4.9.2000

Rev. Dr. David Van Bik,

Nang tlei a sung tuk ai chum si vanrang a cung in khuaze e van toi hlat thul rungcin kan khua na thangh cu. (Rev. Van Hre Vawrhla)

Lalthanglian

Loving father you passed beyond our touch and our sight. But never beyond our Love."

Pa Hrang Hmung
ZBC

4.9.2000

Nang tlei khuazung kil hnin riangmang ral zual bang ka hlau. Hawi na kom le chuah sempi cu an lung hlau tuk lai.

Al Thang nu
Kalaymyo

Kan lawmhnak ni cu an cuai vawlei par dawh hna he.

Mg Mg nu
Kaleymyo

Date 4.9.2000

Santlai lo a kan dawtu ka pu,

Hi vawlei cungah cun nun buin ton thannak cu um ti lai lo. Sihmanhsehlaw kan ruahchanmi vancung khua ah kan i tong than te lai ti hi zumhnak in kan i ruahchanmi cu a si.

Vancung khua in rak kan dong te.

Zungzal na dawtnak le na siaherhnak philh loin,

Sui Hlawn

Ka chuah kain nihin nitiang ah mi vialte lakah ka tihzah bikmi le ka upat bikmi cu Laimi kan pa bik nangmah hi na si.

"Thlalang chung in a rak chuak tharmi ni ceu dawh bang na kan ceuh ko cang," (na keneh zulh hi hunchonak a si).

Rev. Lian Do Kham
Lecturer, CCC

3.9.2000

Kan pa Rev. Dr. David Van Bik,

Khuachin tluangdang in na thawng kan rak theih lioah Pathian nih damnak kan pe cio seh law na dam maw ka pa tiin kuttlaih khawh caan zeitik ah dah kan ngeih khawh te lai tiin ka rak i hngahhlang ngai lioah na thawng li bang ai hnин maw ka pa ka celh hrim lo cu ti zongah a tha hnem ti fawnlo, mitthli rialti bang zur riangmang e, ka pa aw.

Ka pa vawlei pumsa cun ton thannak caan cu um ti hmanh hlah seh law nai nunpimi nun dawh, toidornak thinlung na ngeihmi vialte cu na kal takmi na fale rual nih na keneh cu kan rak zulh khawhnak lai cung Pathian nih thluachuah kan pe hram seh law kan umpi ko seh.

Chanh awk a tha ti lomi ka pa na nun lio i ka caah saduhthah mi, tinhmi nganpi na ka ngeihpiakmi cu Pathian nih thluachuah ka pekpiak seh law tlamtainter hram ko seh. Ka pa van Jerusalem thar dawh in rak kan dong te mu.

Na dawtmi,
Edna Sung Hnem
Hriangkhan village

3.9.2000

Saya,

Ka nunchung ka saya na si ko. Kan i ton hmanung bik kha kaphilh lai lo. Hla No.152 ah "Ka khamhbawi min in kaan thangthat lai," ti kong kan ceih kha lawng te i kan biaruah hmanung bik a si rua.

Ka nunchung na biaruah ka ruat peng lai, Laimi vialte kan pa,

Na fa,

Ram Mang

140

Rev. Dr. David Van Bik,

Ka nupi Tawl Cuai nih Laimi Khrihfa zumhnak ah kan siangbawi, kan pa a si a ti. A thih ni ah hin kan pa taktak Laimi siangbawi a sinak a lang hrimhrim.

Kham Cung
Thantlang

The Chin people lost him - But will never forget him. We lost (again) precious person. The best thing is to follow his steps and do things for the betterment of our people and for the extention of God's Kingdom.

Lon Thang
Lecturer
CCC, Hakha

141